

Kálló Marianna

Munkaköpeny készítésének technológiája

NSZFI
NEMZETI SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI INTÉZET

A követelménymodul megnevezése:

Munka- és védőruhák készítése

A követelménymodul száma: 1324-06 A tartalelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-015-30

MUNKAKÖPENY KÉSZÍTÉSÉNEK TECHNOLOGIÁJA

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

A munkavégzés számos területén használunk munkaköpenyt a mindennapok során. Ezek színükben, formájukban igen eltérők lehetnek a munkaterületeknek, illetve a nemeknek megfelelően. Különböző munkaköpenyeket használnak a pedagógusok, az egészségügyi dolgozók, a kereskedelemben, vendéglátásban dolgozók, a vegyészek, a szépségipar dolgozói, vagy a technikai dolgozók.

De vajon miért viselünk köpenyt a munkavégzéshez? Mi célt szolgálnak? Miért van szükség rájuk?

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

Munkaköpenyt a munkavégzés során használunk, ruházatunk védelmében vagy annak kiegészítéseként. A munkaköpeny modellek az egyes foglalkozások szerint eltérnek egymástól. Az egyes területeken dolgozók igényeinek megfelelően csoportosíthatjuk például

Felhasználási területük szerint:

- Egészségügy
- Élelmiszeripar
- Szépségipar
- Oktatás
- Kereskedelem
- Szolgáltatás
- Iskolaköpenyek, stb.

Nemek szerint:

- Női köpenyek
- Férfi köpenyek
- Iskola köpenyek

Hosszuk szerint:

- Hosszú (térd alatt érő)
- Rövid (combközépig érő)

A munkaköpenyek egyes területeken való alkalmazása meghatározza a modellek külalakját, a felhasználói igények figyelembe vételével (hosszú vagy rövid, ujjas vagy ujjatlan, sötét vagy világos, stb.). A munkavégzés jellegétől függően alakítják ki a külalakot, határozzák meg például a zsebek számát, méretét, elhelyezkedését és küllemét.

A munkaköpenyek tehát számos formában és színben előfordulhatnak a munkavégzés minden területén, céljuk viselőjük ruházatának védelme, tisztán tartása a munkavégzés alatt.

MUNKAKÖPENYEK

A következőkben egy női, egy férfi munkaköpeny, és egy gyermek iskolaköpeny készítésének technológiáját tanulmányozzuk. Mindhárom modellel egyszerűsített műszaki leírás keretében ismerkedünk meg.

A munka törvénykönyve a következőképpen rendelkezik a munkaruháról:

A Munka Törvénykönyve "Szociális juttatások" című fejezete, a 165. § (2) pontja a következőket tartalmazza:

"Ha a munka a ruházat nagymértékű szennyeződésével vagy elhasználódásával jár, a munkáltató a munkavállalónak munkaruhát köteles biztosítani."

A törvény a munkaruha-juttatás kötelező eseteit fogalmazza meg, ezért az erre vonatkozó további szabályozást is célszerű a kollektív szerződésben rendezni. Ebben nevesíteni kell azokat a munkaköröket, amelyek munkaruha-juttatásra jogosítanak. Rögzíteni kell továbbá, hogy milyen ruhafajták adhatók, mennyi azok kihordási ideje, illetve a munkaviszonyba lépéstől számítva mely időponttól jogosult rá a munkavállaló.¹

¹Forrás: <http://a-munkaado-lapja.cegnet.hu/2003/11/a-cegek-tobbsege-aldoz-a-munkavedelemre> (2010-08-25)

1. Női munkaköpeny

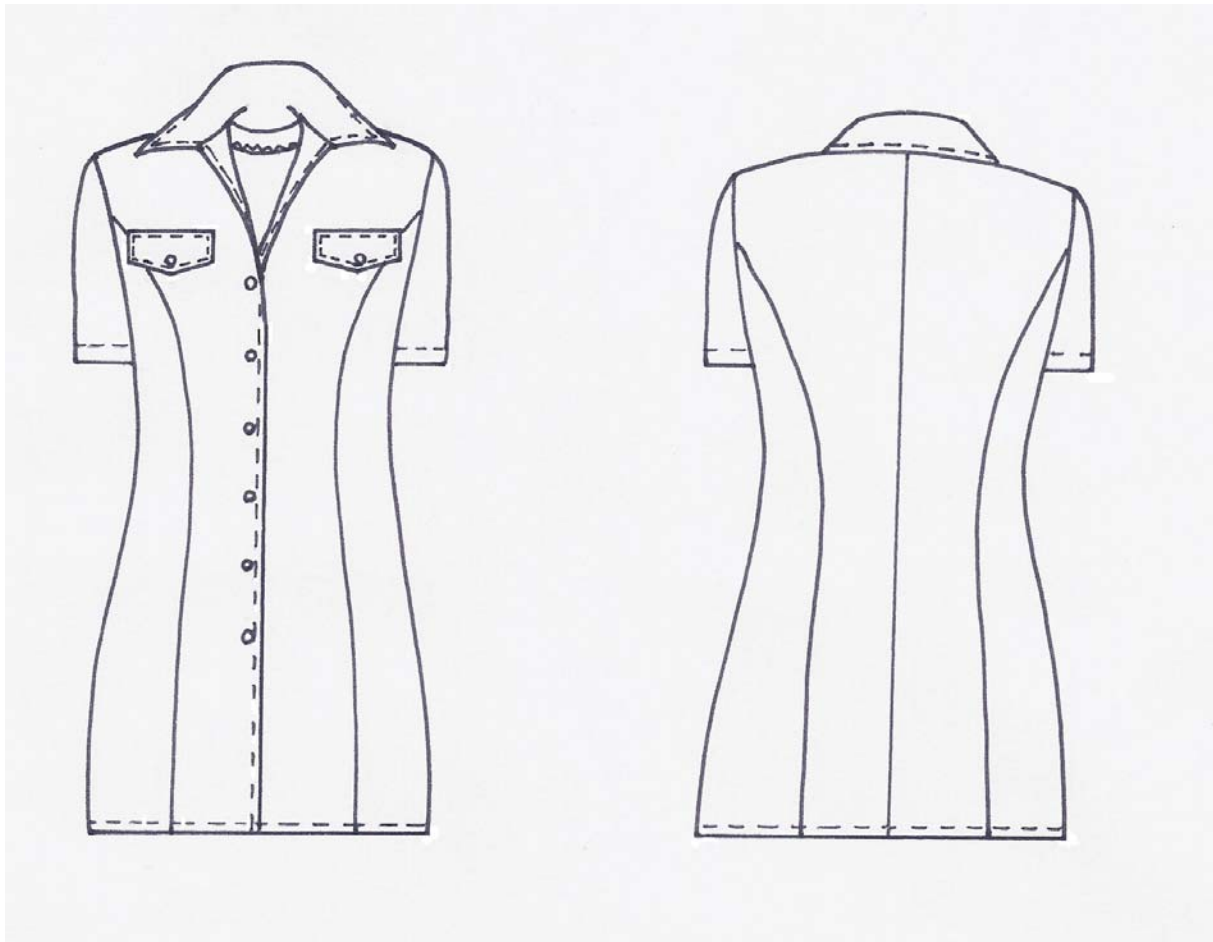
1. ábra. Női munkaköpeny²

A fenti munkaköpeny készítésének gyártástechnológiáját ismerhetjük meg az alábbiakban.

Női munkaköpeny készítésének technológiája

1. Gyártmányrajz

² Forrás: <http://www.munkaruha-munkakopeny.hu/?module=Product&id=6> (2010-08-04)

2. ábra. Női munkaköpeny gyártmányrajza³

2. Alapanyag összetétel

- 30% viszkóz;
- 70% poliészter

3. Felhasznált gépek, berendezések

- Huroköltésű gyorsvarrógép; tűfinomság: Nm 80/12
- Háromfonalas szegőgép
- Síkragasztó-prés
- Gőzfejlesztős vasaló

4. Varrások alaki- és méretjellemzői

- Öltéssűrűség: 28/10 cm
- Varrásszélességek: 1,0 cm
- Tűzésszélességek:

³ Saját készítésű műszaki rajz (2010-08-28)

- Zsebfedő, köpeny körbetűzése: 0,2 cm
- Aljavonal: 0,8 cm
- Ujjak alja: 1,8 cm
- Behajtás szélesség:
 - Aljavonal: 1,0 cm
 - Ujjak alja: 2,0 cm

5. Külsőleírás

Elején végig gombos, rövid, női munkaköpeny. Az eleje és a háta karöltőből induló szabásvonalakkal karcsúsított. Mindkét fél elején egy-egy dísz zsebfedő található a mell fölött, mely egy-egy darab gombbal van rögzítve. A háta középrészen is szabott, ezzel is biztosítva a megfelelő sziluettet. A modell Schiller-gallérral és rövid ujjal készül. Az eleje 6 darab gombbal záródik.

6. Alkatrészek

Alapanyagból:

- 2 db eleje középrész rászabott eleje alátétekkel
- 2 db eleje oldalrész
- 2 db háta középrész
- 2 db háta oldalrész
- 2 db színoldali zsebfedő
- 2 db zsebfedő bélelő
- 1 db felső gallér
- 1 db alsó gallér
- 1 db háta nyakkör szegő
- 2 db ujj

Ragasztós közbélésből:

- 2 db eleje alátét
- 1 db felső gallér
- 1 db háta nyakkör szegő
- 2 db színoldali zsebfedő

7. Kellékek

- Poliészter varrocérna
- 1,0 cm széles láncirányban szabott ragasztós közbélés
- 9 db gomb
- Méretjelző címke
- Kezelési útmutató

8. Előkészítő műveletek

- Eleje középrések rászabott alátéteinek, felső gallérnak, zsebfedőknek megerősítése ragasztó bevonatos textíliával, síkragasztással; eleje vállak megerősítése 1,0 cm széles, láncirányban szabott ragasztóval
- Elejeszél elkészítése: elejealátétek széleinek szegése; az alátét bevasalása az elejeszél vonalában
- Háta nyakkör szegő szegése
- Eleje középrések és oldalrészek összevarrása 1,0 cm-es varrásszélességgel; varrások összeszegése; varrásszélességek eleje közép felé vasalása
- Háta középvonal összeállítása 1,0 cm-es varrásszélességgel; varrat összeszegése, jobb oldalra vasalása
- Háta középrész és oldalrészek összevarrása 1,0 cm-es varrásszélességgel; varrások összeszegése; varrásszélességek hátközép felé vasalása
- Zsebfedők elkészítése: zsebfedő kivarrási vonalának felrajzolása a megerősített zsebfedő fonák oldalára, jelölőminta segítségével; zsebfedők és zsebfedő bélelők összevarrása színt színnel szemben, a jelölés mentén, a színoldali zsebfedő többletbőségének bedolgozásával; varrásszélességek csökkentése, zsebfedő kifordítása, vasalása 0,1 cm-es szegély képezésével a zsebfedő bélelő felé; zsebfedők körbetűzése 0,2 cm-esen a színoldal felől; zsebfedők nyitott szélének összerögzítése 0,5 cm-es varrásszélességgel, a szélek szegése; részvasalás
- Zsebfedők felvarrása az eleje részekre jelölő minta segítségével; zsebfedő felvarrásának letűzése a színoldal felől 0,2 cm-es tűzésszélességgel; részvasalás
- Gallér elkészítése: gallér kivarrási vonalának felrajzolása a felső gallér fonák oldalára, jelölőminta segítségével; felső és alsó gallér összevarrása színt színnel szemben a jelölés mentén, a felső gallér többletbőségének bedolgozásával; varrásszélességek csökkentése, gallér kifordítása, vasalása 0,1 cm-es szegély képezésével az alsó gallér felé; részvasalás
- Ujjak elkészítése: ujjak aljának felvasalása 2,0 cm-esen; ujjvarrások összeállítása 1,0 cm-esen; varrásszélességek összeszegése, hátra vasalása; ujjak aljának szegése; feltűzése 1,8 cm-esen

9. Összeállító műveletek

- Eleje és háta vállak összeállítása 1,0 cm-es varrásszélességgel; varrásszélességek összeszegése, háta felé vasalása
- Háta nyakkör szegő összevarrása az eleje alátétekkel, varrásszélességek szétvasalása
- Oldalak összevarrása 1,0 cm-es varrásszélességgel, bal oldalon címkék befogásával; varrásszélességek összeszegése, háta felé vasalása
- Gallér felvarrása a nyakkörre: az alsó gallér hátközép pontjának és a nyakkör hátközép pontjának illesztése színt színnel szemben; gallér kétoldali varrásának illesztése az elejeszélek bevasalásához; felső gallér hátközép pontjának és a háta nyakkör szegő hátközép pontjának illesztése; gallér felvarrása az alsó gallér közepétől az eleje szélíig, a felső gallér középvonalán át a másik eleje szélíig, majd az alsó gallér közepéhez visszatérve; varrásszélességek szétvasalása; szétvasalt varrásszélességek összerögzítése 0,5 cm-es varrásszélességgel
- Alátétek rögzítése a vállvarrásokhoz

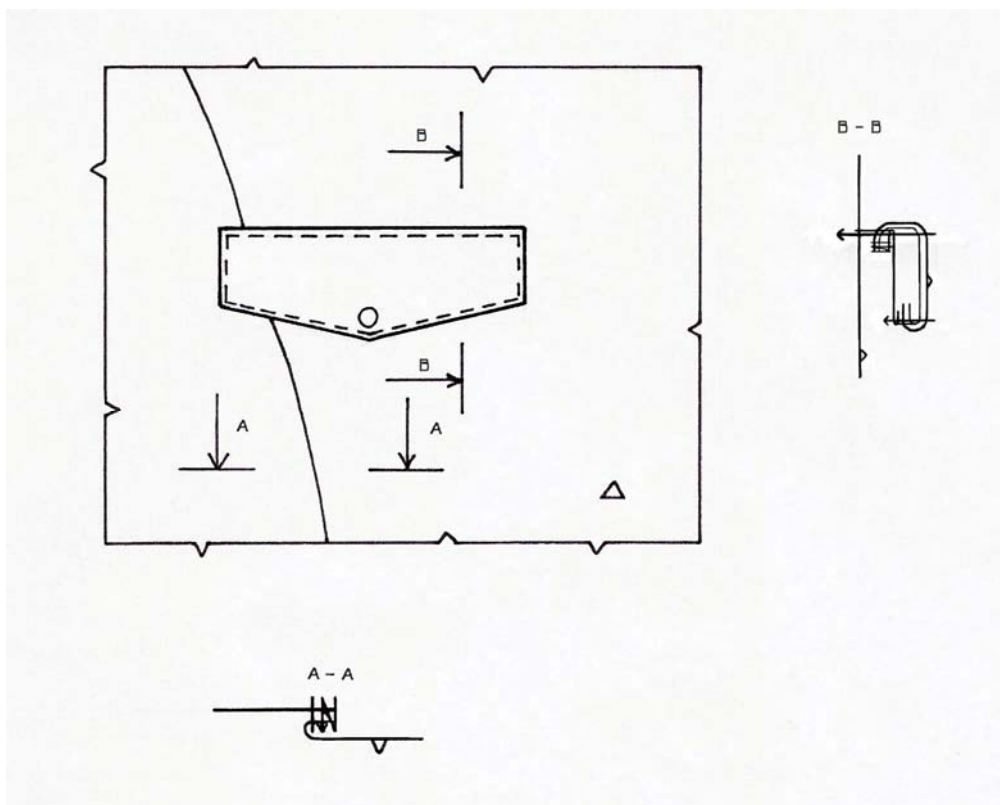
- Ujjak bevarrása: ujjak felső illesztési pontjainak rögzítése a váll varrásokhoz; ujjak varrásának illesztése az ujjkörök alsó illesztési pontjaihoz; egyéb illesztési pontok segítségével az ujjak ujjkörökbe férclése az ujjak bőségtöbbleteinek bedolgozásával; varrásszélességek összevasalása; ujjak bevarrása kétszer ugyanazon a vonalon; varrásszélességek összeszegése; összevasalása
- Köpeny aljavonalának szegése
- Aljavonal felhajtása 1,0 cm-esen, feltűzése 0,8 cm-es tűzésszélességgel
- Köpeny körbetűzése az eleje aljától a színoldalon a kihajtóig, galléron át a másik törésvonalig a színoldal felől, innen másik a eleje aljáig a színoldal felől 0,2 cm-es tűzésszélességgel

10. Befejező műveletek

- Gomblyukazás
- Gombfelvarrás (6+1 pótgomb, 2 zsebfedő)
- Levasalás

11. Metszeti ábrák

Szabásvonal és zsebfedő

3. ábra. Eleje szabásvonal és zsebfedő készítése és felvarrása⁴

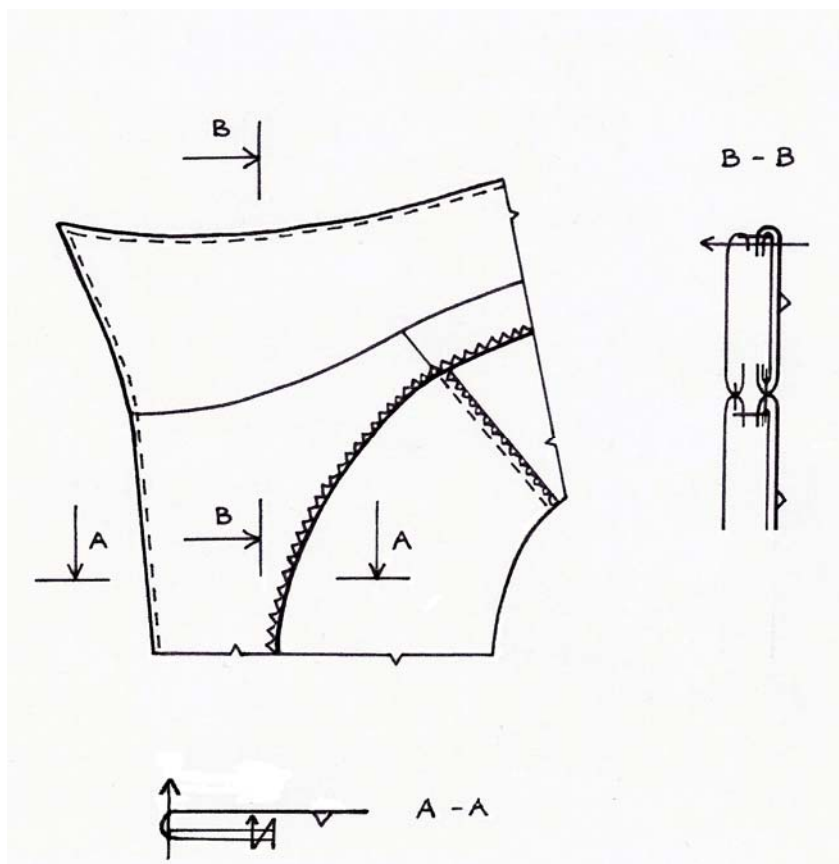
Szabásvonal összeállítása:

- Eleje középrész és eleje oldalrész összevarrása 1,0 cm-es varrásszélességgel, színt színnel szembe fordítva, varrásszélesség összeszegése

Zsebfedő elkészítése és felvarrása:

- Felső zsebfedő megerősítése ragasztó bevonatos közbéléssel;
- Zsebfedő kivarrási vonalának felrajzolása a megerősített zsebfedő fonák oldalára, jelölőminta segítségével;
- Zsebfedő és zsebfedő bélő összevarrása színt színnel szemben, a jelölés mentén, a színoldali zsebfedő többletbőségének bedolgozásával;
- Varrásszélesség csökkentése, zsebfedő kifordítása, vasalása 0,1 cm-es szegély képezésével a zsebfedő bélő felé;
- Zsebfedő körbetűzése 0,2 cm-esen a színoldal felől; zsebfedő nyitott szélének összerögzítése 0,5 cm-es varrásszélességgel, a szél szegése; részvasalás
- Zsebfedők felvarrása az eleje részekre jelölő minta segítségével; zsebfedő felvarrásának letűzése a színoldal felől 0,2 cm-es tűzésszélességgel; részvasalás

⁴ Saját készítésű műszaki rajz (2010-08-28)

4. ábra. Elejeszél és gallér készítése, felvarrása⁵

Elejeszél készítése:

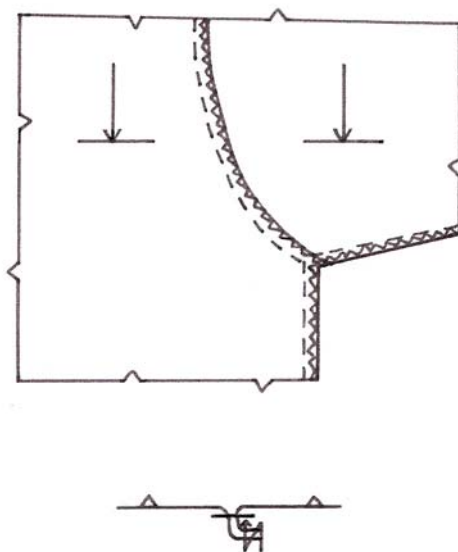
- Eleje középrész rászabott alátétjének, felső gallérnak megerősítése ragasztó bevonatos textíliával, síkragasztással; eleje váll megerősítése 1,0 cm széles, láncirányban szabott ragasztós anyaggal
- Elejealátét széleinek szegése; az alátét bevasalása az elejeszél vonalában

Gallér elkészítése és felvarrása:

- Felső gallér megerősítése ragasztó bevonatos közbéléssel, síkragasztással;
- Gallér kivarrási vonalának felrajzolása a felső gallér fonák oldalára, jelölőminta segítségével;
- Felső és alsó gallér összevarrása színt színnel szemben, a jelölés mentén, a felső gallér többletbőségének bedolgozásával;
- Varrásszélességek csökkentése, gallér kifordítása, vasalása 0,1 cm-es szegély képezésével az alsó gallér felé; részvasalás;
- Háta nyakkör összevarrása az eleje alátétekkel, varrásszélességek szétvasalása;

⁵ Saját készítésű műszaki rajz (2010-08-28)

- Az alsó gallér hátközép pontjának és a nyakkör hátközép pontjának illesztése szint színnel szemben; gallér kétoldali varrásának illesztése az elejeszélek bevasalásához; felső gallér hátközép pontjának és a háta nyakkör szegő hátközép pontjának illesztése;
- Gallér felvarrása az alsó gallér közepétől az eleje szélig, a felső gallér középvonalán át a másik eleje szélig, majd az alsó gallér közepéhez visszatérve;
- Varrásszélességek szétvasalása;
- Szétvasalt varrásszélességek összerögztítése 0,5 cm-es varrásszélességgel;
- Elejeszél és gallér körbetűzése

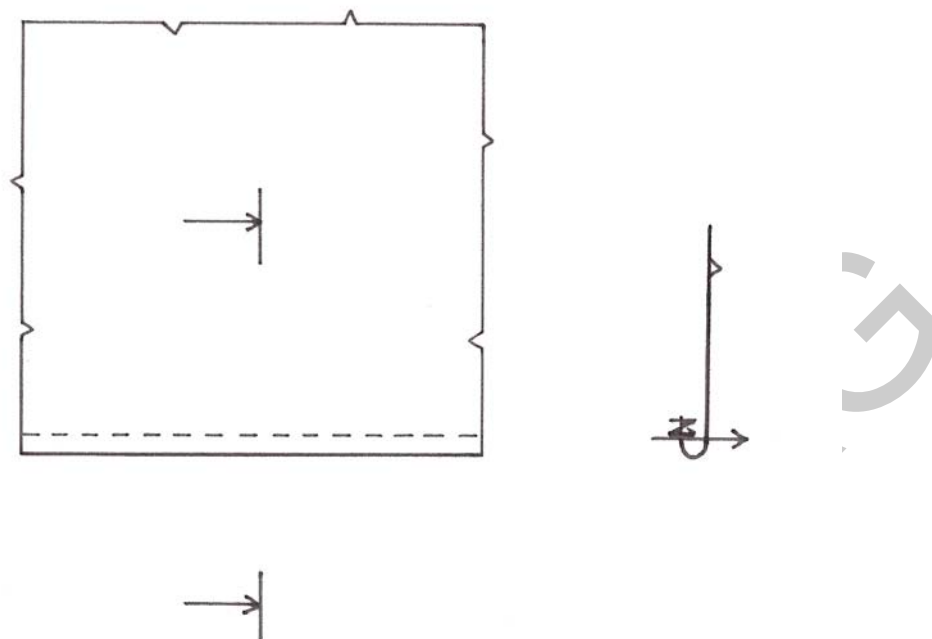

5. ábra. Női munkaköpeny ujjbevarrása⁶

Ujj bevarrása:

- Ujj felső illesztési pontjainak rögzítése a váll varráshoz; ujj varrásának illesztése az ujjkör alsó illesztési pontjaihoz; egyéb illesztési pontok segítségével az ujj ujjkörbe fércelése az ujj bőségtöbbletének bedolgozásával; varrásszélesség összevasalása;
- Ujj bevarrása kétszer ugyanazon a vonalon;
- Varrásszélesség összeszegése; összevasalása

⁶ Saját készítésű műszaki rajz (2010-08-28)

6. ábra. Női munkaköpeny alja felhajtás⁷

Alja felhajtása:

- Aljavonal felhajtása 1,0 cm-esen, feltűzése 0,8 cm-es tűzésszélességgel.

Napjainkban egyre jobban teret hódít a divat a munkaruhák, munkaköpenyek világában is. Nemcsak a rendeltetési cél, hanem a divatos, esztétikus megjelenés is döntő szerepet játszik a forma kialakításában. Gondoljunk csak a szépségiparban dolgozók (fodrászok, kozmetikusok, stb.) munkaköpenyére! Azonban más területeken is előtérbe kerül a felhasználási cél mellett a divat, a színek és formák tekintetében egyaránt. Akár az egészségügy területén is találkozhatunk ma már a fehértől eltérő színű modellekkel.

Az alábbi ábrán divatos munkaköpenyeket láthatunk, melyek közül a fekete, már színében is eltér a hagyományos viselettől.

⁷ Saját készítésű műszaki rajz (2010-08-28)

7. ábra. Női köpenyek⁸

Ezek a modellek a szépségipar, a kereskedelem dolgozói számára készülhetnek. A világos köpeny pedig az egészségügy dolgozói számára is megfelelő.

A következő ábrán látható női munkaköpenyek különböző területeken használatosak, valamennyit a kényelem és az esztétikus megjelenés jellemzi.

⁸ Forrás: <http://www.munkaruha-munkakopeny.hu/?module=Product&id=6> (2010-08-04)

8. ábra. Különféle női munkaköpenyek⁹

A felső képen látható hosszabb modelt pedagógusok munkaköpenyeként határozhatjuk meg, de ezt is, és a bal oldali képen szereplő fehér köpenyt is viselhetik a kereskedelemben dolgozók is. Színük alapján mindhárom modell viselhető az egészségügyben is, azonban a jobb oldali képen látható köpeny – külalakja szerint – leginkább a szépségiparban dolgozók számára ajánlott.

A szépségiparban dolgozók, úgymint a pedagógusok is, általában külső megjelenésükkel is képviselik azt, amivel foglalkoznak. A pedagógusok külső megjelenésükkel és öltözködésükkel is példát mutatnak tanulóik számára. A szépségipar dolgozóinak külső megjelenésében, öltözködésében is észrevehető a divattal, küllemmel való szoros kapcsolat. (ld. 9. ábra)

⁹ Forrás: <http://www.munkaruha-munkakopeny.hu/?module=Product&id=6> (2010-08-04)

9. ábra. Szépségiparban dolgozó nő munkaköpenye¹⁰

¹⁰ Forrás: <http://www.munkaruha-munkakopeny.hu/?module=Product&id=6> (2010-08-04)

2. Férfi munkaköpeny

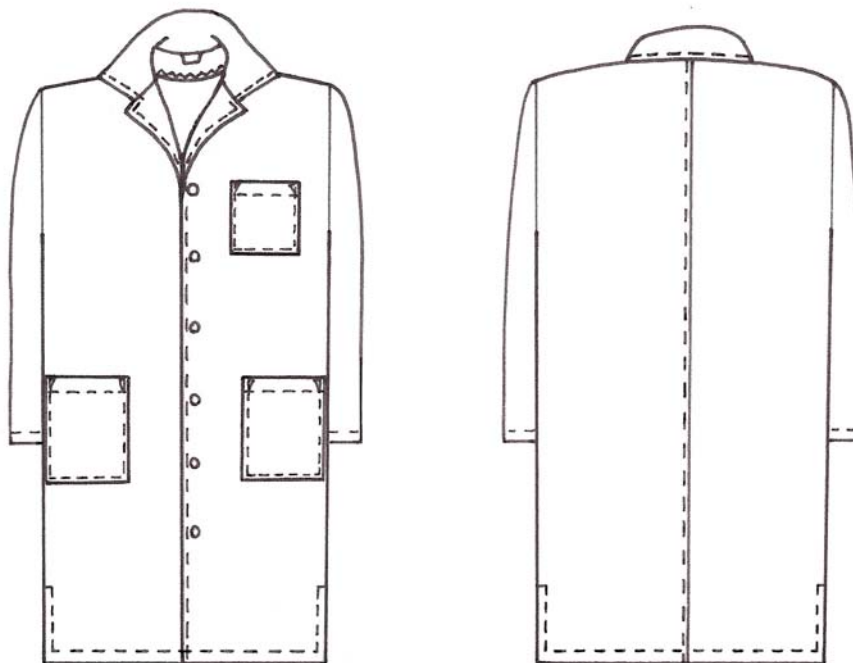
10. ábra. Férfi munkaköpeny¹¹

A fenti munkaköpeny készítésének gyártástechnológiáját ismerhetjük meg az alábbiakban.

Férfi munkaköpeny készítésének technológiája

1. Gyártmányrajz

¹¹ Forrás: <http://www.safetyshoes.hu/alkategoria-346-ferfi-kopenyek-0> (2010-08-04)

11. ábra. Férfi köpeny gyártmányrajza¹²

2. Alapanyag összetétel

- 30% viszkóz;
- 70% poliészter

3. Felhasznált gépek, berendezések

- Huroköltésű gyorsvarrógép; tűfinomság: Nm 90/12
- Háromfonalas szegőgép
- Síkragasztó-prés
- Gőzfejlesztős vasaló

4. Varrások alaki- és méretjellemzői

- Öltéssűrűség: 30/10 cm
- Varrásszélességek: 1,0 cm
- Tűzésszélességek:
 - Zsebek felső szélé, aljavonal: 1,8 cm
 - Zsebek felvarrása, hátközépvonal, köpeny körbetűzése: 0,2 cm

¹² Saját készítésű műszaki rajz (2010-08-28)

- Behajtás szélesség:
 - Zsebek felső széle: 2x2,0 cm
 - Aljavonal: 2x2,0 cm

5. Külsőleírás

Elején végig gombos, rövid, férfi munkaköpeny. A két fél elején egy-egy nagy méretű foltzseb található a kéz magasságában, a bal elején mell magasságban pedig egy kisebb méretű foltzseb is. A köpeny háta két részből szabott. A modell kihajtott gallérral és hosszú ujjal készül. Az oldalvarrásokban mindkét oldalon hasíték található. Az eleje 6 darab gombbal záródik.

6. Alkatrészek

Alapanyagból:

- 2 db eleje a kihajtó törésvonaláig rászabott alátétekkel
- 2 db eleje alátét a kihajtótól fölfelé
- 2 db fél háta
- 2 db alsó zseb
- 1 db felső zseb
- 1 db felső gallér
- 1 db alsó gallér
- 1 db háta nyakkör szegő
- 2 db ujj
- 1 db akasztó

Ragasztós közbélésből:

- 2 db eleje ragasztócsík a rászabott alátételre
- 2 db eleje kihajtó alátét
- 1 db felső gallér
- 1 db háta nyakkör szegő

7. Kellékek

- Varrócérna
- 1,0 cm széles láncirányban szabott ragasztó
- 7 db gomb
- Méretjelző címke
- Kezelési útmutató

8. Előkészítő műveletek

- Elejék rászabott alátétek, a kihajtó alátétek és a felső gallér síkragasztása ragasztó bevonatos textíliával; eleje vállak megerősítése 1,0 cm széles, láncirányban szabott ragasztóval

- Elejeszél elkészítése: elejealátétek és a kihajtó alátétek széleinek szegése; az elejealátét bevasalása az elejeszél vonalában; a kihajtó alátéteinek felvarrása az elejékre saroktoldással; részvasalás
- Háta nyakkör szegő, eleje és háta oldalainak szegése a hasíték vonalában
- Háta középvonal összeállítása 1,0 cm-es varrásszélességgel; varrat összeszegése, 0,2 cm-es tűzése jobb oldalra; részvasalás
- Zsebek elkészítése: zsebek felső széleinek behajtása 2x2,0 cm-es behajtás szélességgel, letűzése 1,8 cm-es tűzésszélességgel; részvasalás; zsebek széleinek bevasalása 1,0 cm-esen bevasaló minta segítségével
- Zsebek felvarrása az eleje részekre zseb jelölő minták segítségével, 0,2 cm-es tűzésszélességgel, zsebvégeknél erősítő varrattal; részvasalás
- Gallér elkészítése: gallér kivarrási vonalának felrajzolása a felső gallér fonák oldalára, jelölőminta segítségével; felső és alsó gallér összevarrása színt színnel szemben, a jelölés mentén, a felső gallér többletbőségének bedolgozásával; varrásszélességek csökkentése, gallér kifordítása, vasalása 0,1 cm-es szegély képezésével az alsó gallér felé; gallér nyitott szélének összerögzítése 0,5 cm-es varrásszélességgel; részvasalás
- Akasztó elkészítése a szélek behajtásával majd félbehajtásával; 0,2 cm-es összetűzésével; részvasalás

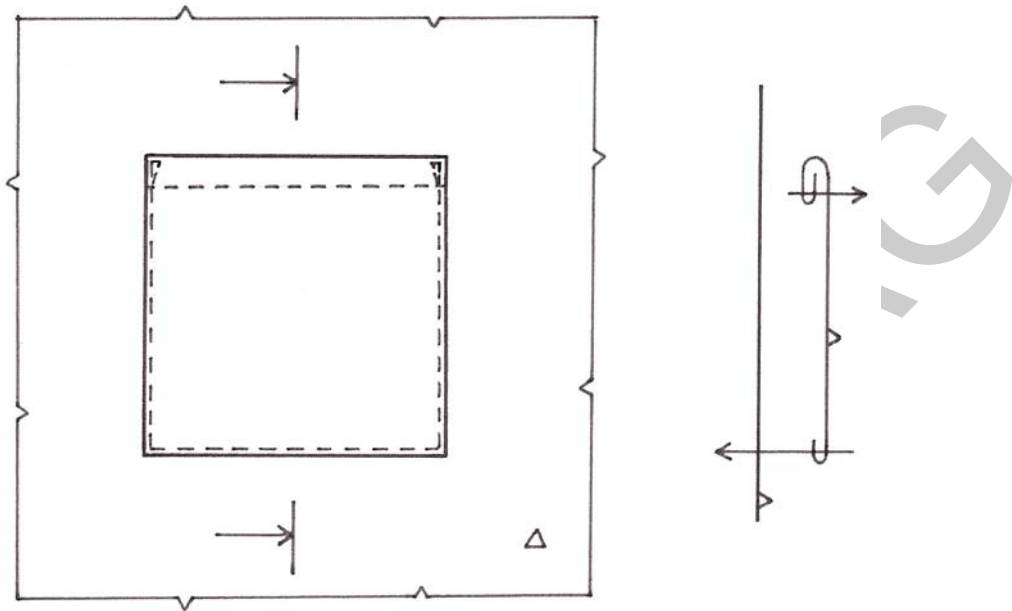
9. Összeállító műveletek

- Eleje és háta vállak összeállítása 1,0 cm-es varrásszélességgel; varrásszélességek összeszegése, háta felé vasalása
- Háta nyakkör szegő összevarrása az eleje alátétekkel, varrásszélességek szétvasalása
- Akasztó felvarrása a felső gallér középvonalához
- Gallér felvarrása a nyakkörre: az alsó gallér hátközép pontjának és a nyakkör hátközép pontjának illesztése színt színnel szemben; majd a háta nyakkör szegő hátközép pontjának illesztése a felső gallér középvonalához; gallér felvarrása egy varrással; varrásszélesség elejébe fordítása; részvasalás
- Alátétek rögzítése a vállvarrásokhoz és a hátközép varráshoz
- Ujjak bevarrása: ujjak felső illesztési pontjainak rögzítése a váll varrásokhoz; ujjak széleinek illesztése az ujjkörök széleihez; egyéb illesztési pontok segítségével az ujjak ujjkörökbe férclése az ujjak bőségtöbbleteinek bedolgozásával; varrásszélességek összevasalása; ujjak bevarrása kétszer ugyanazon a vonalon; varrásszélességek összeszegése; összevasalása
- Ujjak és oldalak összevarrása 1,0 cm-es varrásszélességgel a hasíték jelöléséig, bal oldalon a címkék befogásával; varrásszélességek összeszegése, háta felé vasalása
- Ujjak aljának felhajtása 2x2,0 cm-es behajtás szélességgel, feltűzése 1,8 cm-es tűzésszélességgel
- Köpeny aljavonalának felhajtása 2x2,0 cm-esen, feltűzése 1,8 cm-es tűzésszélességgel a hasítékok 1,0 cm-es behajtásával, 0,8 cm-es letűzésével
- Köpeny körbetűzése az eleje aljától a színoldalra a kihajtóig, galléron át a másik törésvonalig a színoldal felől, innen a másik eleje aljáig a színoldal felől 0,2 cm-es tűzésszélességgel

10. Befejező műveletek

- Gomblyukazás
- Gombfelvarrás (6+1 pótgomb)
- Levasalás

11. Metszeti ábrák

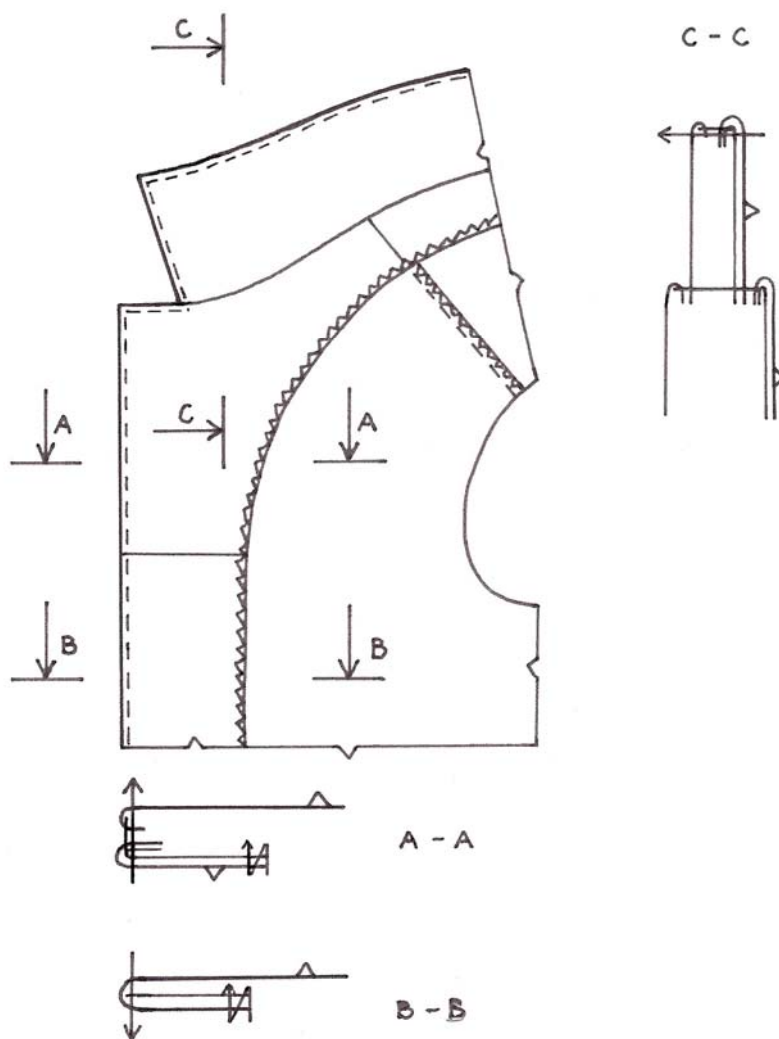

12. ábra. Foltzseb készítése és felvarrása¹³

Zseb elkészítése és felvasalása:

- Zseb felső széleinek behajtása 2x2,0 cm-es behajtás szélességgel;
- Zseb felső széleinek letűzése 1,8 cm-es tűzésszélességgel; részvasalás;
- Zseb széleinek bevasalása 1,0 cm-esen bevasaló minta segítségével;
- Zseb felvarrása az eleje részekre zseb jelölő minták segítségével, 0,2 cm-es tűzésszélességgel, zsebvégeknél erősítő varrattal; részvasalás

¹³ Saját készítésű műszaki rajz (2010-08-28)

13. ábra. Férfi köpeny elejeszél és gallér készítése, felvarrása¹⁴

Elejeszél elkészítése:

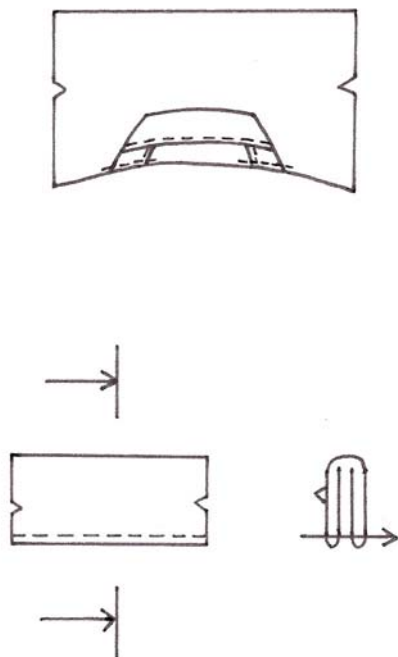
- Eleje rászabott alátétjének, a kihajtó alátétjének és a felső gallérnak megerősítése ragasztó bevonatos textíliával, síkragasztással;
- Elejealátét és a kihajtó alátét széleinek szegése; az elejealátét bevasalása az elejeszél vonalában; a kihajtó alátétjének felvarrása az elejére saroktoldással; részvasalás

Gallér elkészítése és felvarrása:

- Gallér kivarrási vonalának felrajzolása a felső gallér fonák oldalára, jelölőminta segítségével;

¹⁴ Saját készítésű műszaki rajz (2010-08-28)

- Felső és alsó gallér összevarrása szint színnel szemben, a jelölés mentén, a felső gallér többletbőségének bedolgozásával; varrásszélességek csökkentése, gallér kifordítása, vasalása 0,1 cm-es szegély képezésével az alsó gallér felé;
- Gallér nyitott szélének összerögzítése 0,5 cm-es varrásszélességgel; részvasalás;
- Elejeszél és gallér körbetűzése 0,2 cm-es tűzésszélességgel

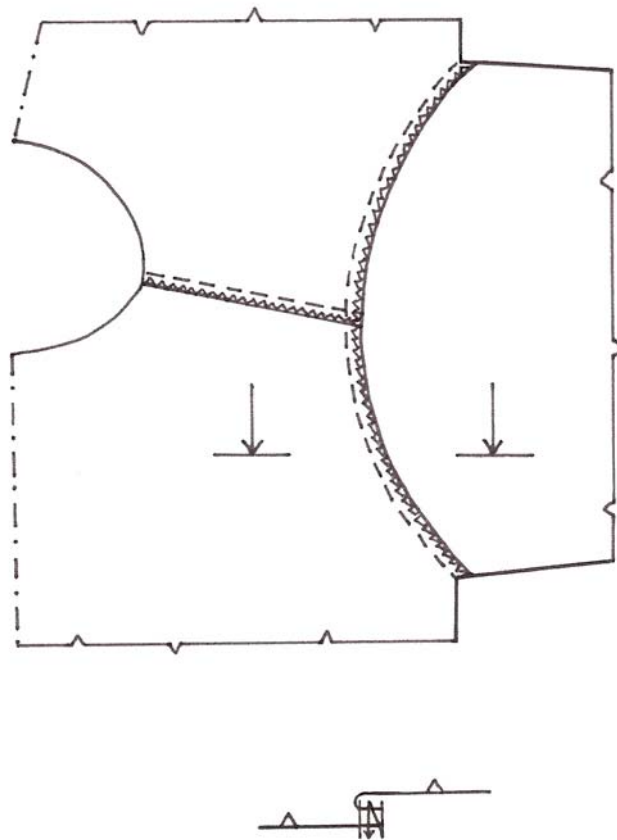

14. ábra. Akasztó elkészítése és felvarrása a nyakkörre¹⁵

Akasztó elkészítése és felvarrása:

- Akasztó széleinek behajtása majd félbehajtása (négyrét hajtása);
- 0,2 cm-es összetűzése; részvasalás;
- Akasztó méretre vágása;
- Akasztó végének nyakkörhöz illesztése merőlegesen, ráerősítése 0,5 cm-es varrásszélességgel;
- Akasztó behajtása a nyakkörrel párhuzamosan;
- Akasztó másik végének nyakkörre erősítése merőlegesen, 0,5 cm-es varrásszélességgel

¹⁵ Saját készítésű műszaki rajz (2010-08-28)

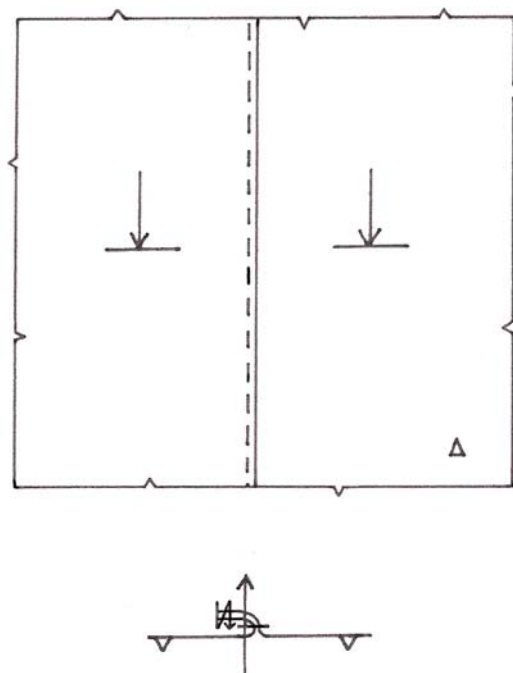

15. ábra. Férfi köpeny ujjbevarrás¹⁶

Ujjak bevarrása:

- Ujjak felső illesztési pontjainak rögzítése a váll varrásokhoz; ujjak széleinek illesztése az ujjkörök széleihez; egyéb illesztési pontok segítségével az ujjak ujjkörökbe férclése az ujjak bőségtöbbleteinek bedolgozásával; varrásszélességek összevasalása;
- Ujjak bevarrása kétszer ugyanazon a vonalon; varrásszélességek összeszegése; összevasalása

¹⁶ Saját készítésű műszaki rajz (2010-08-28)

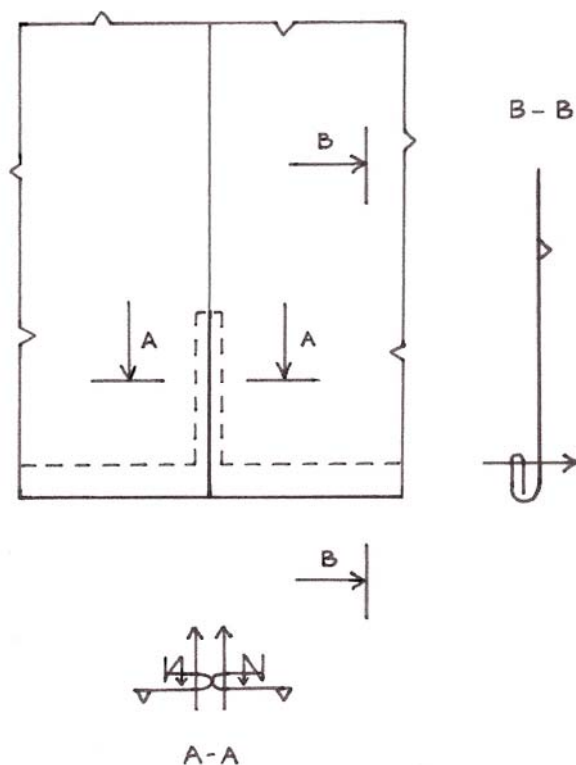

16. ábra. Hátközép-varrás¹⁷

Háta középvonal összeállítása:

- 1,0 cm-es varrásszélességgel;
- Varrat összeszegése, 0,2 cm-es tűzése jobb oldalra; részvasalás

¹⁷ Saját készítésű műszaki rajz (2010-08-28)

17. ábra. Hasíték és alja készítése¹⁸

Hasíték és alja készítése:

- Oldalak összevarrása az előre elszegett hasíték jelöléséig;
- Hasíték bevasalása 1,0 cm-es behajtás szélességgel;
- Köpeny aljvonalának felhajtása 2x2,0 cm-esen, feltűzése 1,8 cm-es tűzésszélességgel a hasítékok 1,0 cm-es behajtásával, 0,8 cm-es letűzésével

A férfi munkaköpenyek megjelenési formái is a felhasználási területük szerint változnak. Az oktatásban dolgozó férfiak általában fehér vagy kék színű köpenyt viselnek. A kereskedelem dolgozóit hosszú, barna munkaköpenyben láthatjuk a boltokban vagy raktárakban. A technikai dolgozók munkaköpenyének színe általában zöld, kék vagy barna színű.

Az orvosi köpenyek azonban fehér színűek (ld. 18. ábra).

¹⁸ Saját készítésű műszaki rajz (2010-08-28)

18. ábra. Férfi orvosi munkaköpenyek¹⁹

A munkaköpenyek formai kialakítása, színük megválasztása a felhasználási területtől függ. Ma már azonban szinte ugyanolyan hangsúly kerül a divatra, az esztétikumra is a modellek kialakításánál.

A felhasználási területek különböző igényei szerint kialakított munkaköpeny modelleket szemléltet a 19. ábra.

¹⁹ Forrás: http://www.safetyschoes.hu/alkategoria-346-ferfi_kopenyek-0 (2010-08-04)

19. ábra. Munkaköpenyek²⁰

A zöld munkaköpeny technikai dolgozók, szobalányok viselete, a férfi köpeny orvosi köpeny, a fehér női köpeny pedig a szépségiparban dolgozó fodrászok, kozmetikusok munkaköpenye lehet.

²⁰ Forrás: <http://www.csintex.hu/termek/kp0011.jpg> (2010-08-04);

http://www.beltex.hu/munkaruha_1_3_987_1.html (2010-08-04);

<http://www.munkaruha-munkakopeny.hu/?module=Product&id=6> (2010-08-04)

3. Iskolaköpeny készítésének technológiája

20. ábra. Iskolaköpeny²¹

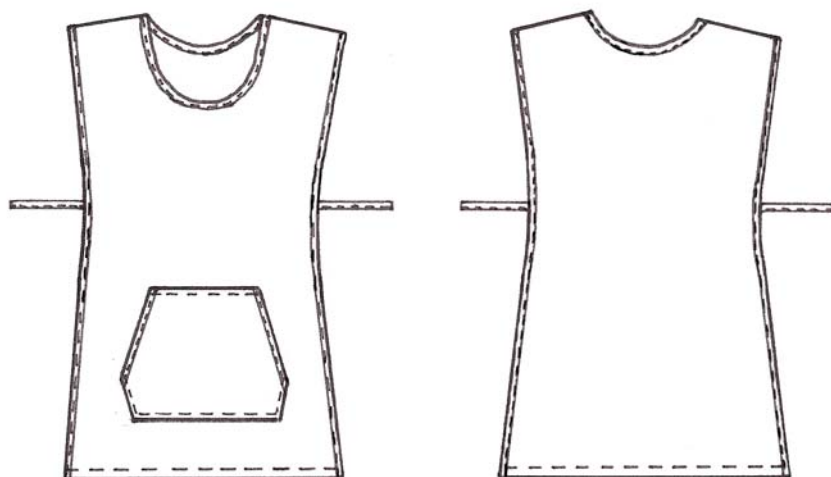
Iskolaköpeny készítésének technológiája

A fenti iskolaköpeny készítésének gyártástechnológiáját ismerhetjük meg az alábbiakban.

Iskolaköpeny készítésének technológiája

1. Gyártmányrajz

²¹ Forrás: <http://iskolakopeny.freeweb.hu/> (2010-08-25)

21. ábra. Iskolaköpeny gyártmányrajza²²

2. Alapanyag összetétel

- 40% pamut;
- 60% poliészter

3. Felhasznált gépek, berendezések

- Huroköltésű gyorsvarrógép; tűfinomság: Nm 80/12
- Háromfonalas szegőgép
- Gőzfejlesztős vasaló

4. Varrások alaki- és méretjellemzői

- Öltéssűrűség: 28/10 cm
- Varrásszélességek: 1,0 cm
- Tűzésszélességek:
 - Rolni pántok, megkötők: 0,2 cm
 - Zseb felvarrása: 0,5 cm
 - Alja vonal: 0,8 cm
- Behajtás szélesség:
 - Aljavonal: 1,0 cm

5. Külsőleírás

²² Saját készítésű műszaki rajz (2010-08-28)

Belebújós lányka iskolaköpeny. Az eleje és a háta is egy részből szabott, a két alkatrész a vállaknál kapcsolódik. Az elején a kezek magasságában egy rávarrt zseb (ún. kengugu zseb) található, melynek benyúlás vonala rolni pánttal szegett. A köpeny az oldalainál nyitott, körben rolni pánttal eldolgozott. A derék magasságában megkötők találhatók, ezekkel záródik a köpeny az oldalakon. A nyakkör szintén rolnival van eldolgozva.

6. Alkatrészek

Alapanyagból:

- 1 db eleje
- 1 db háta
- 1 db zseb
- Szegőpántok
- Megkötők

7. Kellékek

- Pamut varrócérna
- Méretjelző címke
- Kezelési útmutató

8. Előkészítő műveletek

- Rolni pántok bevasalása
- Megkötők bevasalása és összetűzése
- Vállak és aljavonalak szegése
- Zseb benyúlási vonalának eldolgozása rolni pántokkal
- Zseb széleinek bevasalása bevasaló minta segítségével
- Zseb felvarrása az elejére zseb jelölő minta segítségével, 0,5 cm-es tűzésszélességgel
- Eleje vállak vonalának megerősítése 1,0 cm-es láncirányban szabott ragasztóval
- Aljavonal, vállak szegése

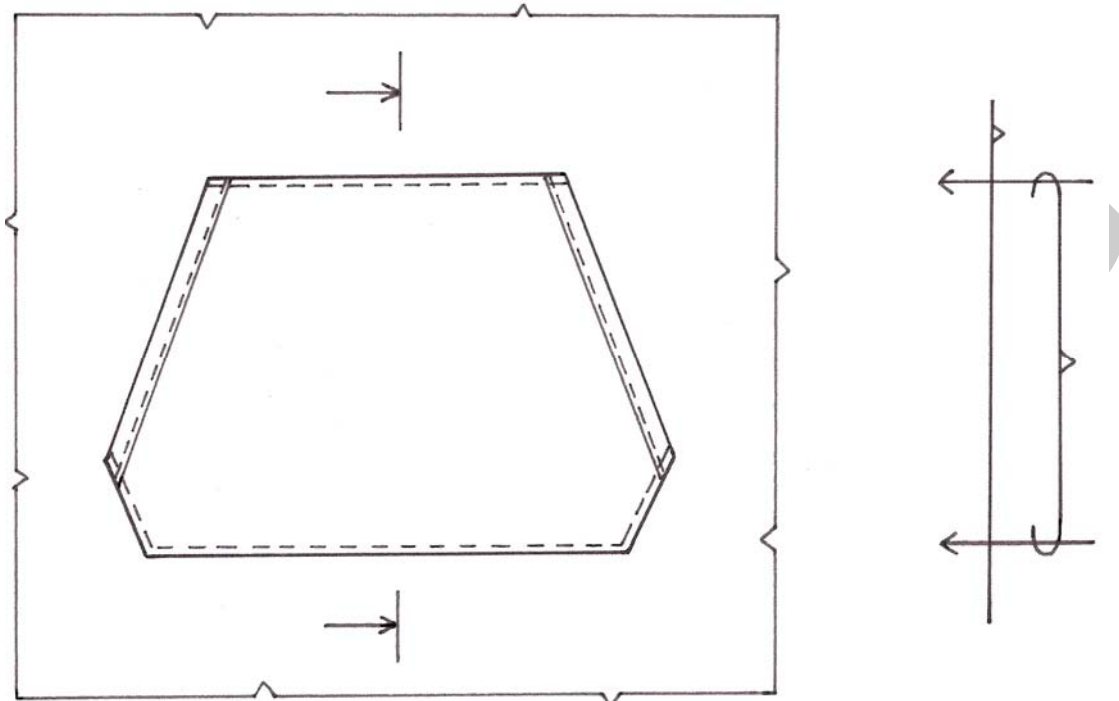
9. Összeállító műveletek

- Jobb váll összevarrása 1,0 cm-es varrásszélességgel, varrásszélesség szétvasalása
- Nyakkör eldolgozása rolni pánttal: pánt felvarrása a nyakkör fonák oldalára, átfordítása és letűzése a színoldalon 0,2 cm-es tűzésszélességgel
- Bal váll összevarrása, varrásszélesség szétvasalása, rolniknál 0,5 cm-esen rögzítve
- Köpeny eleje és háta aljavonalának 1,0 cm-es behajtása, 0,8 cm-es feltűzése, részvasalás
- Bal eleje fonák oldalára címkék rögzítése 0,5 cm-es varrásszélességgel
- Oldalak eldolgozása rolni pántokkal, alja vonalánál behajtva
- Megkötők rögzítése a derékvonalra az eleje és háta részeken

10. Befejező műveletek

- Levasalás

11. Metszeti ábrák

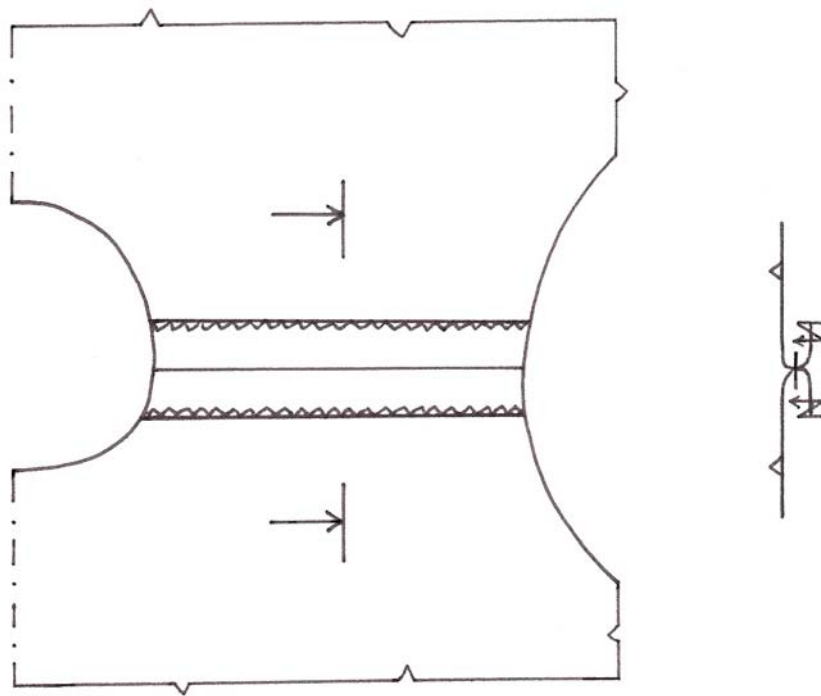

22. ábra. Foltzseb (kenguruzseb) felvarrása²³

Zseb elkészítése és felvarrása:

- Rolni pántok bevasalása
- Rolni pántok felvarrása a zseb benyúlási vonalaira;
- Zseb széleinek bevasalása 1,0 cm-es behajtás szélességgel, bevasaló minta segítségével;
- Zseb felvarrása az elejére zseb jelölő minta segítségével, 0,5 cm-es tűzésszélességgel

²³ Saját készítésű műszaki rajz (2010-08-28)

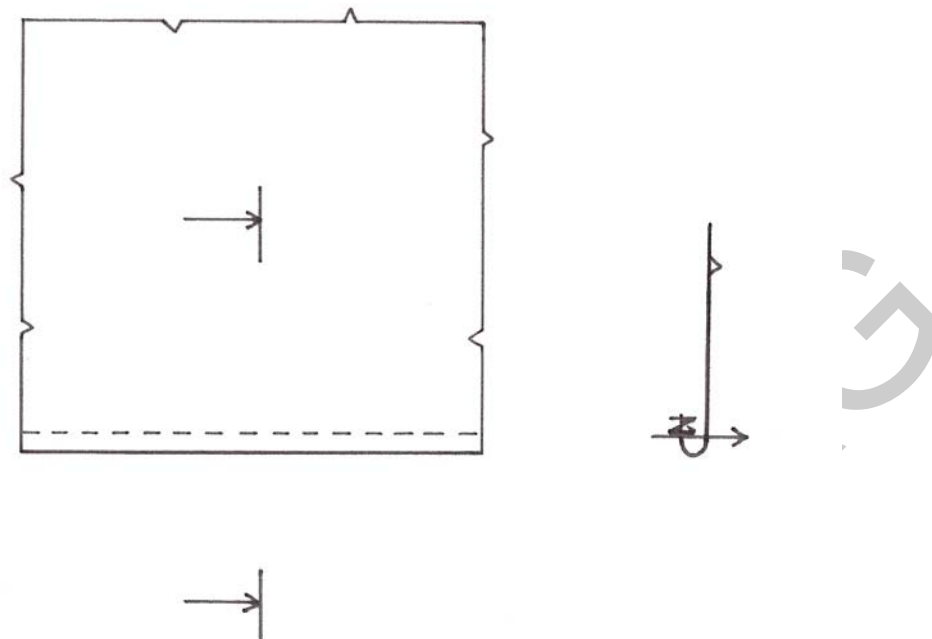

23. ábra. Vállvarrás²⁴

Váll összevarrása:

- Jobb váll összevarrása 1,0 cm-es varrásszélességgel, varrásszélesség szétvasalása

²⁴ Saját készítésű műszaki rajz (2010-08-28)

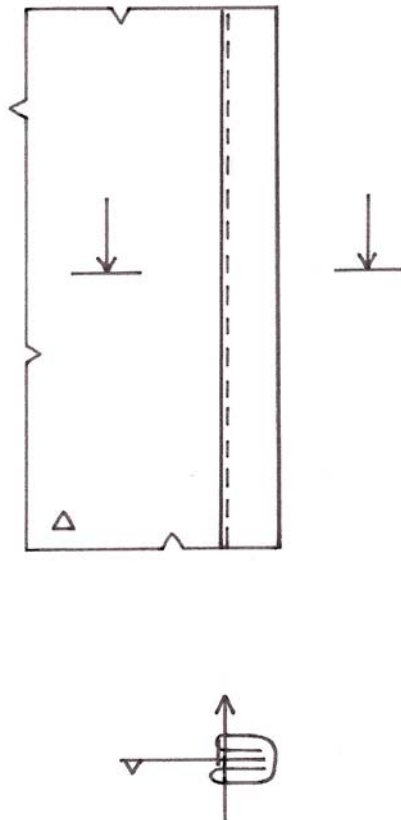

24. ábra. Köpeny alja felhajtás²⁵

Alja felhajtás:

- Köpeny eleje és háta aljavonal szegése, 1,0 cm-es behajtása, 0,8 cm-es feltűzése, részvasalás

²⁵ Saját készítésű műszaki rajz (2010-08-28)

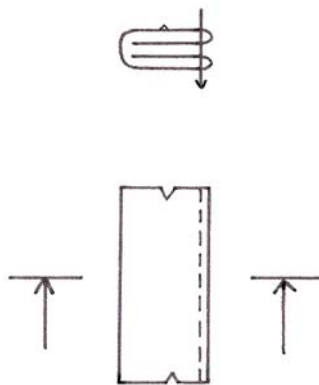

25. ábra. Rólnipánt felvarrása²⁶

Rólnizás:

- Rólni felvarrása a fonák oldalra a bevasalás vonalában
- Rólni kihajtása a színoldalra
- Rólni letűzése 0,2 cm-es tűzésszélességgel a színoldal felől

²⁶ Saját készítésű műszaki rajz (2010-08-28)

26. ábra. Megkötő készítése²⁷

Megkötő készítése:

- Megkötő széleinek behajtása majd félbehajtása (négyrét hajtása)
- 0,2 cm-es összetűzése végeinek behajtásával; részvasalás

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. feladat. Tanári irányítással válasszanak egy munkaköpenyt a tanműhely mintadarabjai közül, és határozzák meg az elkészítés előkészítő, összeállító és befejező műveleteit!

Készítsék el közösen a mintadarabon lévő zsebek, gallér, elejeszélek metszeti ábráit!

Hasonlítsák össze a jegyzetben szereplő alkatrészekkel! Tegyenek megállapításokat a különbségekre és hasonlóságokra! Készítsenek jegyzetet!

2. feladat. Milyen alapvető különbségeket vesz észre a férfi és a női modelleken alkalmazott gallérkészítési technológiák között?

3. feladat. Figyelje meg a pánttal eldolgozott iskolaköpeny rolnizásának technológiáját! Hasonlítsa össze korábbi tanulmányaival! Sorolja fel, hányféle technológiát ismer a rolni pántos eldolgozásra! Készítsen jegyzetet!

4. feladat. Fogalmazzanak meg alapvető szabályokat a különböző munkaköpenyek ujjbevarrásával kapcsolatban!

5. feladat. Töltse ki a táblázatot a jegyzet segítségével a köpenyek előkészítő, összeállító és befejező műveleteivel!

²⁷ Saját készítésű műszaki rajz (2010-08-28)

	Női munkaköpeny	Férfi munkaköpeny	Iskolaköpeny
Előkészítő műveletek			
Összeállító műveletek			
Befejező műveletek			

6. feladat. Tanára útmutatásával készítsen el egy munkaköpenyt a fenti technológia szerint tanműhelyi munkavégzéséhez!

Megoldás

1. feladat. Tanára vezetésével beszéljék meg a megoldásokat!

2. feladat. A női gallér felvarrása körben történik a nyakkör vonalában. Ezzel szemben a férfi gallért egy varrással varrjuk fel az eleje és az alátét, valamint a háta és háta nyakkör szegő közé.

3. feladat. Rolni pántok felvarrási technológiái:

- Fonák oldalra felvarrva, színére átfordítva és letűzve;
- Színoldalra felvarrva, fonák oldalra átfordítva, és a színéről letűzve;
- Egy varrással felvarrva, az anyagot a rolni pánt közé fogva.

4. feladat. A bevarrott ujjú modellek közül a magas ujjkörbe (pl. női köpeny) zártan varrjuk be az ujjakat. Ez azt jelenti, hogy a köpeny váll és oldalonai, valamint az ujjak varrásai előre el vannak készítve. Utána varrjuk be az ujjakat. A lapos ujjkörű, ejtett vállú modelleknél (pl. férfi köpeny) nyitottan varrjuk be az ujjakat. Ez azt jelenti, hogy a köpenynek csak a vállait állítjuk össze előre, az oldalak és az ujjak varrásait nem. Ujjbevarrás után, az ujjakat és oldalakat utólag, egyszerre, egy varrással varrjuk össze.

5. feladat.

5.	Női munkaköpeny	Férfi munkaköpeny	Iskolaköpeny
Előkészítő műveletek	Szegés;ragasztás;szabásvonalak elejeszél,gallér,ujjak elkészítése;zsebfedő elkészítése,felvarrása	Szegés,ragasztás, szabásvonalak,elejeszél,gallér, akasztó elkészítése,zsebek elkészítése,felvarrása	Szegés,rolni bevasalása,megkötők elkészítése,zseb elkészítése,felvarrása
Összeállító műveletek	Vállak,oldalak összeállítása,gallérozás,ujjázás,ujja alja,alja felvarrása,körbetűzés	Vállak összevarrása,gallérozás,ujjázás, ujjak,oldalak összevarrása,ujja alja, alja felvarrása,körbetűzés	Jobb váll összevarrása,nyakkör rolnizása, bal váll, alja felvarrása rolnizás,megkötők felvarrása
Befejező műveletek	Gomblyukazás,gombozás,levasalás	Gomblyukazás,gombozás,levasalás	levasalás

6. feladat. Tanára irányításával és ellenőrzésével végezzék el a feladatot!

MUNKANYAG

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK**1. feladat**

Tanulmányozza az alábbi képet! Írjon példákat, mely munkaterületeken alkalmazná az alábbi munkaköpenyeket!

27. ábra. Munkaköpenyek²⁸

Színes női munkaköpeny: _____

Fehér férfi munkaköpeny: _____

Fehér női munkaköpeny: _____

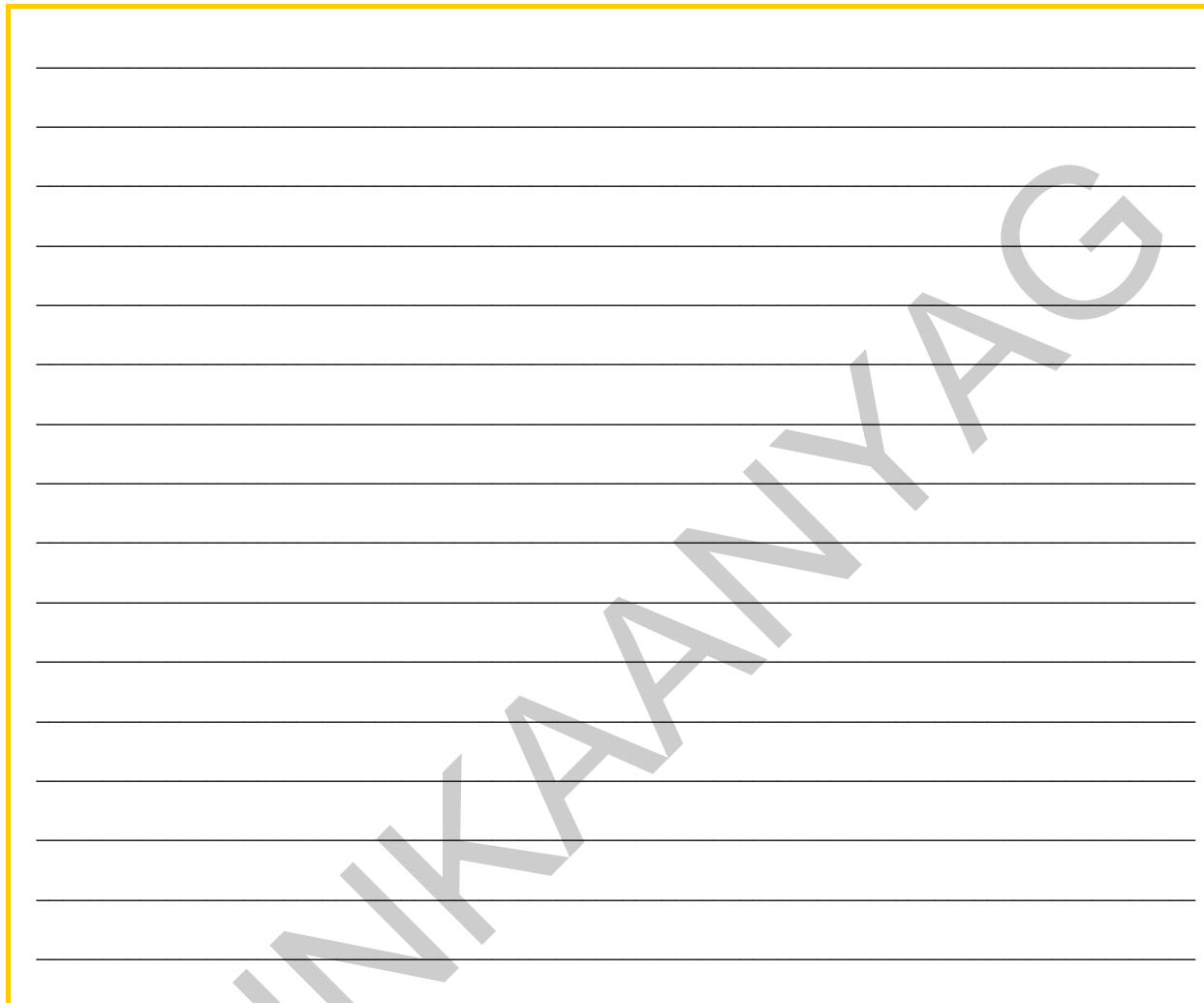
²⁸ Forrás: <http://www.csintex.hu/termek/kp0011.jpg> (2010-08-04);

http://www.beltex.hu/munkaruha_1_3_987_1.html (2010-08-04);

<http://www.munkaruha-munkakopeny.hu/?module=Product&id=6> (2010-08-04)

2. feladat

Sorolja fel, mely műveletek végezhetők el a munkaköpenyek gyártása során előkészítő műveletként? Indokolja választát!

3. feladat

Készítsen el önállóan egy egyszerűsített műszaki leírást egy, a tanára által választott munkaköpenyről! Tanára irányításával tekintsék át a megoldást!

4. feladat

Írjon ötleteket az alábbi ábrán látható munkaköpeny felhasználási területére! Vegye figyelembe a modell kialakítását!

28. ábra. Női munkaköpeny²⁹

5. feladat

Csoportosítsa többféleképpen a munkaköpenyeket!

²⁹ Forrás: <http://www.csintex.hu/termek/kp0011.jpg> (2010-08-04);

MEGOLDÁSOK

A címelem tartalma és formátuma nem módosítható.

1. feladat

- Színes női munkaköpeny: technikai dolgozók munkaköpenye;
- Fehér férfi munkaköpeny: orvosi munkaköpeny;
- Fehér női munkaköpeny: fodrász vagy kozmetikus munkaköpeny

2. feladat

Előkészítő műveletek:

- Ragasztások
- Szegések
- Bevasalások (rolnipántok, stb.)
- Kisalkatrészek elkészítése:
 - Zsebek
 - Zsebfedők
 - Gallérok
 - Akasztók
 - Megkötők
- Elejeszélek elkészítése
- Ujjak elkészítése
- Eleje-háta szabásvonalak összeállítása
- Hátközépvonal összeállítása

Indoklás:

Amíg el nem készül minden alkatrész teljesen készre (eleje, háta, ujjak, gallér, stb.), összeállíthatóvá, addig előkészítő műveletekről beszélünk. A ragasztások, szegések előkészítő műveletek. A kisalkatrészek (zsebek, zsebfedők, gallérok, stb.), eleje szélek, ujjak elkészíthetők előre, a zsebek fel is varrhatók az alkatrészekre. Mikor minden alkatrész teljesen készen van, akkor kezdjük el azokat összevarrni az összeállító műveletekkel.

3. feladat

Tanára vezetésével beszéljék meg a megoldásokat!

4. feladat

A felhasználás területei: például technikai dolgozók, szobalányok, eladók munkaköpenye

5. feladat

Csoportosíthatjuk például

Felhasználási területük szerint:

- Egészségügy
- Szépségipar
- Oktatás
- Kereskedelem
- Szolgáltatás
- Iskolaköpenyek, stb.

Nemek szerint:

- Női köpenyek
- Férfi köpenyek

Hosszuk szerint:

- Hosszú (térd alatt érő)
- Rövid (combközépig érő)

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Riegler Gyuláné – Tóth Csabáné. Alkatrészek készítésének technológiája a ruhaipari szakmákban, Műszaki Könyvkiadó, 1985
- <http://a-munkaado-lapja.cegnet.hu/2003/11/a-cegek-tobbsege-aldoz-a-munkavedelemre>
- <http://www.munkaruha-munkakopeny.hu/?module=Product&id=6>
- http://www.safetys shoes.hu/alkategoria-346-ferfi_kopenyek-0
- <http://www.csintex.hu/termek/>
- http://www.beltex.hu/munkaruha_1_3_987_1.html
- <http://iskolakopeny.freeweb.hu/>

AJÁNLOTT IRODALOM

- Riegler Gyuláné – Tóth Csabáné. Alkatrészek készítésének technológiája a ruhaipari szakmákban, Műszaki Könyvkiadó, 1985

A(z) 1324-06 modul 015-ös szakmai tankönyvi tartalomeleme
felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
33 542 05 0100 21 03	Munkaruha- és védőruha-készítő
33 542 05 0010 33 01	Csecsemő- és gyermekruha-készítő
33 542 05 0010 33 02	Férfiszabó
33 542 05 0010 33 03	Női szabó

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:
20 óra

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1–2008–0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210–1065, Fax: (1) 210–1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató